

Voorjaarsnota 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Algemeen.....	2
Voorwoord.....	3
Leeswijzer.....	5
Programma's.....	5
Programma Mens en Samenleving.....	6
Ontwikkelingen Voorjaarsnota ten opzichte van Begroting.....	8
Ambities, doelen & resultaten.....	8
Wat mag het kosten?.....	12
Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota.....	12
Verbonden partijen.....	13
Programma Leefomgeving, Duurzaamheid en Mobiliteit.....	13
Ontwikkelingen Voorjaarsnota ten opzichte van Begroting.....	15
Ambities, doelen & resultaten.....	15
Wat mag het kosten?.....	18
Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota.....	19
Verbonden partijen.....	21
Programma Economie, Werk en Inkomen.....	21
Ontwikkelingen Voorjaarsnota ten opzichte van Begroting.....	25
Ambities, doelen & resultaten.....	25
Wat mag het kosten?.....	27
Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota.....	27
Verbonden partijen.....	28
Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid.....	28
Ontwikkelingen Voorjaarsnota ten opzichte van Begroting.....	31
Ambities, doelen & resultaten.....	31
Wat mag het kosten?.....	32
Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota.....	32
Verbonden partijen.....	33
Financiële begroting.....	33
Inleiding.....	34
Overzicht baten en lasten.....	34
Incidentele baten en lasten.....	34
Financieel MeerjarenPerspectief.....	36
Bijlagen.....	36
Raadsvoorstel.....	37
Beleidskaders.....	39

Algemeen

Voorwoord

Welkom bij de Voorjaarsnota 2026!

In de Programmabegroting 2026 hebben wij onze ambities, doelen en resultaten voor 2026 beschreven. Ook de geraamde inkomsten en uitgaven staan in de begroting.

Tussentijds rapporteert het college aan de raad over de realisatie van de begroting. De eerste rapportage voor 2026 is de Voorjaarsnota.

We rapporteren nu hoe ver we zijn met het behalen van de afgesproken resultaten. De paragrafen actualiseren we bij de jaarrekening 2026. Daarnaast zijn er verschillende mutaties op de geraamde inkomsten en uitgaven verwerkt.

Op 6 november 2025 heeft de gemeenteraad de Programmabegroting 2026 vastgesteld. Het begrotingssaldo van de primaire begroting was **€ 427.000** positief.

Volgens genomen besluiten en de ontwikkelingen en afwijkingen die in deze Voorjaarsnota zijn vermeld stellen we het begrotingssaldo nu met **€ 1.156.000** nadelig bij.

Het begrotingssaldo komt daarmee op **€ 729.000** nadelig. Zie onderstaande tabel.

Als we, bij het opstellen van de jaarrekening 2026, werkelijk een negatief rekeningresultaat hebben, dan onttrekken we dit aan de algemene reserve. Het saldo van de algemene reserve is hiervoor meer dan voldoende.

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Hoofdstuk	Bedrag
Primaire begroting		427 V
Begrotingsresultaat na vaststelling (6 november 2025)		427 V
Voorjaarsnota 2026		
> verwerkte besluitvorming		-35 N
> overige ontwikkelingen		-1.121 N
		-1.156 N
Begrotingsresultaat na voorjaarsnota 2026		-729 N

In deze Voorjaarsnota zijn per programma de mutaties aangegeven en toegelicht. Het betreft veelal autonome ontwikkelingen waar we niet op kunnen sturen. De grootste mutaties zijn:

-	Algemene uitkering	+ 114
-	Noodopvang vluchtelingen Oekraïne	+ 500
-	Gladheidsbestrijding	- 182
-	Dividenduitkering BNG	- 117
-	Sociaal domein	- 971
-	Subsidie dorpshuizen	- 163
-	Overige mutaties	- 302
-	Eerder verwerkte besluitvorming	- 35
	Totaal	-1.156

Hieronder staat een overzicht met daarin de saldi per programma na verwerking van de mutaties in deze Voorjaarsnota.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting	Mutaties	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2026	t/m	2026	2027	2028	2029
	Primair	VJN	na VJN			
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	68.546	-11	68.535	67.039	65.281	65.729
Economie, Werk en Inkomen	-14.643	-1.326	-15.968	-13.955	-13.845	-13.704
Leefomgeving, Duurzaamheid en Mobiliteit	-15.966	-1.205	-17.171	-14.395	-15.217	-16.245
Mens en Samenleving	-38.601	-1.221	-39.822	-39.690	-39.700	-39.553
Saldo rekening baten en lasten	-663	-3.763	-4.426	-1.001	-3.480	-3.773
Toevoeging aan reserves	-398	0	-398	-374	-433	-353
Onttrekking aan reserves	1.489	2.606	4.095	1.437	1.396	1.337
Resultaat rekening baten en lasten	427	-1.156	-729	61	-2.517	-2.788

Daarnaast spelen er een aantal algemene ontwikkelingen die financiële gevolgen voor de begroting hebben. Hieronder gaan we in op een tweetal ontwikkelingen.

1. Voorjaarsnota 2026 Rijk/Meicirculaire 2026

We hebben inmiddels berichten ontvangen over de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk. Voor onze gemeente betekent dit waarschijnlijk een positieve bijstelling van de begroting 2026 en positieve bijstellingen in de jaren daarna. We kunnen op dit moment nog niet aangeven wat de financiële gevolgen voor onze begroting zijn. Meer duidelijkheid hierover krijgen we in de Meicirculaire 2026, deze verwachten we eind mei of begin juni. De begroting 2026 stellen we bij de Najaarsnota 2026 bij en de meerjarenbegroting bij het opstellen van de begroting 2027.

2. Personele ontwikkelingen

We stellen de personele budgetten niet bij in deze voorjaarsnota. Ervaring leert dat we bij de najaarsnota vaak kunnen melden dat niet alle personele budgetten volledig zijn benut, wat een stukje compensatie oplevert. Daarom komen we hier bij de najaarsnota op terug. Dan maken we weer een analyse van de besteding van de personele budgetten.

Met vriendelijke groet,
College van burgemeester en wethouders

Leeswijzer

Eerst volgt het gedeelte 'Algemeen' met het voorwoord en deze leeswijzer. De 'programma's' bevatten wat we willen bereiken en wat we al hebben bereikt. Onder 'financiële begroting' staat een overzicht van de verwachte baten (inkomsten) en lasten (uitgaven) in 2026. Daarnaast zijn bij dit onderdeel een overzicht van de incidentele baten en lasten en het Financieel Meerjaren Perspectief (FMP) opgenomen. Tot slot zijn in de 'bijlagen' het raadsvoorstel en de beleidskaders opgenomen. Ook geven we hier een toelichting op afkortingen en financiële begrippen.

Onze schrijfstijl proberen we kort en helder te houden en verwijst met 'elektronische links' naar de documenten die erbij horen.

Minbedrag betekent: nadelig of uitgaaf/investering
Plusbedrag betekent: voordelig of inkomst

Inhoudsrechten (disclaimer)

In de Voorjaarsnota is gebruik gemaakt van informatie van derden. Hoewel de Voorjaarsnota met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is samengesteld kunnen gebruikers van deze stukken geen rechten ontlenen aan of aanspraak maken op de juistheid en volledigheid van de inhoud. Ook aanvaarden wij geen aansprakelijkheid voor eventuele schade die daardoor kan ontstaan.

Programma's

Programma Mens en Samenleving

Inleiding

Overkoepelende visie en ambities

In de kadernota zijn belangrijkste inhoudelijke en financiële ontwikkelingen en trends geschetst voor dit programma. Ook is tijdens de thematafels in maart 2025 door de raad aangegeven dat we kwetsbare inwoners niet los willen laten. In die context werken we binnen het programma Mens en Samenleving aan de ambities uit het beleidskader 'Verder Bouwen aan het Sociaal Domein 2025-2026'. Hierin staat dat we het voor het Sociaal Domein belangrijk vinden dat we onze focus verleggen van individuele hulp naar gezamenlijk. En van werken met persoonlijke beschikkingen naar activiteiten die voor iedereen toegankelijk zijn. Ook is het belangrijk dat de hulp en ondersteuning vooral toegankelijk en betaalbaar blijft voor de inwoners in onze gemeente die dit het hardste nodig hebben. Vanuit het principe 'de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten'.

Voor 2026 richten we ons op de volgende ambities:

- We versterken de sociale basis;
- We bieden zorg aan inwoners die dat nodig hebben;
- Kinderen en jongeren groeien op tot zelfstandige en betrokken volwassenen;
- Statushouders en vluchtelingen leven prettig in onze gemeente.

Regulier werk

We richten ons met al het werk op het brede welzijn van de inwoners. We blijven inzetten op het ondersteunen van activiteiten en initiatieven die zorgen voor verbinding tussen groepen inwoners. Voorbeelden daarvan zijn inlooplekken en maatjesprojecten (bijvoorbeeld buddy to buddy).

Ook ondersteunen we mantelzorgers en is er aandacht voor mentale gezondheid van onze inwoners. We stimuleren deelname aan sport en cultuur door jong en oud en ondersteunen verenigingen en stichtingen als belangrijk onderdeel van onze samenleving.

Gemeenschapszin, solidariteit, elkaar helpen: dingen die hieraan bijdragen verdienen onze steun.

We blijven onze verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van leven en de brede welvaart van onze inwoners, nu en in de toekomst. Een gemeente waar iedereen gelijke kansen krijgt om zijn of haar talent te ontwikkelen. We ondersteunen zelfredzaamheid en zelfstandigheid van inwoners met algemene en individuele voorzieningen. Voorbeeld hiervan is het verstrekken van uitkeringen.

Samenwerken

We doen dit niet alleen. We werken samen met inwoners, maatschappelijke partners (zoals Forte Welzijn en de GGD) en bedrijven. En ook met de gemeenten om ons heen, met name in het Rijk van Nijmegen, Regio Rivierenland en de Groene Metropoolregio.

Ontwikkelingen en trends

Algemene ontwikkelingen

Onze opgave in dit programma is voor de komende periode uitdagend en heeft meerdere dimensies. We hebben te maken met een aantal landelijke en wereldwijde ontwikkelingen die op ons afkomen. Zoals bijvoorbeeld druk op onderwijs, sport- en cultuurvoorzieningen en zorginstellingen. En tegelijk staan gemeenten financieel ook onder druk, omdat het ravijnjaar niet is gedempt, maar is uitgesteld. En omdat het rijk te ambitieuze besparingen op jeugdzorg vanaf 2028 heeft ingeboekt. Dit alles tegen de maatschappelijke achtergrond dat

mensen in toenemende mate onzekerheid en gebrek aan “grip” ervaren. Dit kan leiden tot afnemende gezondheid en geluk. En daarmee tot toenemende eenzaamheid, armoede en behoefte aan jeugdzorg.

In 2026 aan de slag met nieuwe stippen op de horizon voor het Sociaal Domein

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 zetten we met elkaar opnieuw een paar stippen op de horizon.

Maar we hebben geleerd van de afgelopen periode. We gaan niet meer tientallen doelen en resultaten voor een periode van vier jaar benoemen. Dit past niet meer in deze tijd. Het is prioriteiten stellen. Welke ontwikkelingen zien we en waar gaan we dan mee aan de slag? Vervolgens sturen we op de resultaten door concrete prestatie indicatoren te benoemen.

Toegang tot zorg

In 2026 spelen er verschillende ontwikkelingen in de regionale samenwerking. En er komt nieuwe wetgeving. Dit is van invloed op de manier waarop we de toegang tot zorg organiseren. Bijvoorbeeld: de Aanpak Voorkomen Escalaties, Stevige Lokale Teams en Wet Aanpak Multi Problematiek Sociaal Domein.

Deze ontwikkelingen raken ook hoe je werkt, met en in het preventieve veld, en dit koppelt aan de toegang tot zorg. We gaan op zoek naar een werkwijze, waar je meer van nature, eerst de preventieve opties langsloopt, voordat je geïndiceerde zorg aanvraagt.

We gaan rapporteren over de prestatie-indicatoren ‘ontwikkeling van het aantal meldingen waarbij vanuit het sociaal team verwezen is naar het voorliggend veld’.

Hervormingsagenda jeugd

De jeugdzorg in Nederland slibt dicht. Door personeelstekort en complexere casuïstiek lopen de wachtlijsten op. De kosten voor jeugdzorg stijgen. En steeds meer kinderen hebben een vorm van jeugdhulp nodig. De hoge geluksnorm, de prestatiedruk en het maakbaarheidsdenken dragen daaraan bij. Landelijk heeft momenteel 1 op de 7 kinderen een vorm van jeugdhulp. In de gemeente Berg en Dal ligt dat aantal iets lager, namelijk 1 op de 10 kinderen. Maar ook bij ons zien we een enorme toename in het aantal hulpvragen, dit leidt tot lange wachtlijsten bij zowel de zorgaanbieders als bij onszelf. De complexiteit in casussen en in de kosten nemen verder toe. Dit leidt tot het punt dat de situatie onhoudbaar is.

De komende jaren krijgen we te maken met de effecten van de landelijke hervormingsagenda jeugd. We hebben de eisen uit deze hervormingsagenda vertaald in het Lokaal Programma Jeugd en een bijbehorend uitvoeringsprogramma. We houden er rekening mee, dat niet alles (meer) kan. De beschikbaarheid en de betaalbaarheid van de zorg zijn punten van continue aandacht. Met onze inzet komende jaren binnen het lokaal programma jeugd streven we ernaar om het gebruik van jeugdhulp terug te dringen naar 1 op de 12. Dit is voor ons een belangrijke KPI en daar sturen wij actief op.

Visie inclusieve kinderopvang en onderwijs

We willen alle kinderen in de gemeente Berg en Dal goede kansen bieden om zich te ontwikkelen. We willen bereiken dat alle kinderen samen leren, spelen en opgroeien. Kinderen met en zonder beperking en kinderen die door hun thuissituatie wat extra ondersteuning nodig hebben. Daarbij streven we naar kinderopvang en onderwijs in de eigen wijk met, waar nodig, zorg en ondersteuning op maat. Voor een kleine groep kinderen blijft speciaal onderwijs en/of dagbehandeling wel nodig.

Accommodatiebeleid

Er zijn verschillende wensen en ambities rond onze accommodaties. Die kosten geld. Maar we verwachten dat de financiële middelen de komende jaren schaarser worden. We kiezen daarom in lijn met de uitkomsten van de thematafels voor het clusteren van activiteiten. En

het multifunctioneler maken van accommodaties. We kunnen niet alles behouden. In het koersdocument 'Ontmoeten en Verbinden met Accommodaties: het vervolg' zijn hiertoe de eerste contouren en criteria vastgesteld om ook financieel toekomstbestendig te zijn. In 2026 werken we deze contouren en criteria verder uit in een concreet plan van aanpak en leggen we dit plan ter besluitvorming voor aan de raad.

Transformatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Samen met de gemeenten in de regio Gelderland Zuid werken we aan de transformatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Deze samenwerking hebben we vastgelegd in een centrumregeling en een dienstverleningsovereenkomst. Hierin is de gemeente Nijmegen aangewezen als centrumgemeente. Zij ontvangt voor de uitvoering van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang de middelen van het rijk tot aan de doordecentralisatie. De doordecentralisatie wordt steeds uitgesteld door het rijk.

Toch werken we als regio al wel volgens het principe samen. We dragen samen de kosten en delen samen de overschotten en de eventuele tekorten. In 2026 leggen we dit beter vast in de centrumregeling. De komende jaren verwachten we geen tekort. De middelen zetten we in voor de ambulantisering van de GGZ en de transformatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. In 2026 werken we verder aan de ondersteuningsstructuur zodat mensen Beschermd Thuis kunnen wonen. Ook werken we aan het terugdringen van dak- en thuisloosheid, Dit is in lijn met de opdracht van het rijk om dakloosheid fors terug te dringen en per 2030 te beëindigen.

Opvang asielzoekers en statushouders

We kiezen ervoor om alleenstaande minderjarige vreemdelingen in onze gemeente te huisvesten. Dit zijn er ongeveer 110 op dit moment. We zijn nog op zoek naar een derde locatie voor 82 jongeren omdat onze wettelijke taakstelling vanuit de Spreidingswet 192 is.

Ontwikkelingen Voorjaarsnota ten opzichte van Begroting

De invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo is met een jaar uitgesteld. De eigen bijdrage gaat op z'n vroegst in op 1 januari 2028. Dit heeft het kabinet medegedeeld bij de voorjaarsnota.

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen, behalve de hierbovengenoemde ontwikkeling en de oorlog in het Midden-Oosten. Van de oorlog zijn de effecten, behalve prijsstijgingen, nog onzeker.

Ambities, doelen & resultaten

(Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en hoe staan we ervoor?)

Ambitie 1 We versterken de sociale basis.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
1.1 We helpen inwoners om naar elkaar om te zien (samenredzaamheid).				
1.1.1 Eind 2026 starten we met de bouw van de woningen in de Zorgzame Buurt op het terrein van Dekkerswald.	✓	✓	✗	✗

Toelichting:

De start van de bouw is nu voorzien half 2027. De voorbereiding en de procedure van het omgevingsplan vragen meer tijd.

De risico's zijn:

1. Ontsluiting van de nieuwe woningen op het net (netcongestie);
2. Ontsluiting verkeer op de Nijmeegsebaan;
3. Realisatie van de zorgzame buurt.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
1.2 We hebben goede accommodaties voor onze inwoners en stimuleren hiermee verbinding.				
1.2.1 We investeren in toekomstbestendige accommodaties.	✓	✓	✓	✓

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
1.3 Iedereen doet mee.				
1.3.1 Alle inwoners kunnen meedoen, horen erbij en hebben dezelfde rechten en kansen om (zelfstandig) mee te doen.	✓	✓	✓	✓
1.3.2 We werken samen met inwoners.	✓	✓	✓	✓
1.3.3 Alle inwoners hebben de mogelijkheid om (aangepast) te sporten via de Uniek Sporten methode.	✓	✓	✓	✓
1.3.4 We hebben de ambitie om in 2026 een dementievriendelijke gemeente te zijn	✓	✓	✓	✓
1.3.5 We zetten in op preventie van discriminatie door bewustwording, educatie en het versterken van inclusie in de samenleving.	✓	✓	✓	✓

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
1.4 Het aanbod in het voorliggend veld sluit aan bij de vraag.				
1.4.1 We versterken in 2026 het voorliggend veld met kennis uit het digitale platform.	✓	✓	✓	✓
1.4.2 Meer jongeren maken gebruik van groepsaanbod in plaats van individuele zorg.	✓	✓	✓	✓

Ambitie 2 We bieden zorg aan de inwoners die dat nodig hebben.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
2.1 We bieden zoveel mogelijk passende zorg voor inwoners die het echt nodig hebben.				
2.1.1 We stellen ons zakelijker op naar onze inwoners, bij de keuze welke vorm van zorg we inzetten.	✓	✓	✓	✓
2.1.2 We voeren de voorgestelde maatregelen uit het adviesrapport 'de basis op orde' in, ter voorkoming van zorgfraude door zorgaanbieders.	✓	✓	✗	✓
<u>Toelichting:</u> De werkgroepen hebben veel maatregelen opgepakt en geïmplementeerd. Maar de looptijd van dit project is 10 maanden, van juli 2025 tot en met april 2026. En het lijkt met het huidige tempo niet mogelijk de 20 maatregelen uit het adviesrapport in de looptijd van dit project geheel te implementeren. In de werkgroepen en projectstructuur bekijken we of we kunnen starten met de implementatie van de volgende maatregelen. En zo ja, hoe en wanneer: • Duidelijke voorwaarden bij de inkoop en • Screening aan de poort Dit komt onder andere doordat er in de drie inkoopregio's sprake is van lopende overeenkomsten met zorgaanbieders.				

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
2.2 We hebben een sterk sociaal team en goed afgestemde toeleiding naar zorg.				
2.2.1 Het sociaal team is meer een wijkteam en minder een indicatieorgaan.	✗	✓	✗	✓
<u>Toelichting:</u> De wachtlijsten zijn op dit moment nog groot; dat vertraagt de doorontwikkeling van het sociaal team.				
2.2.2 We werken integraal. En zorgen voor meer passende ondersteuning bij inwoners met multiproblematiek.	✗	✓	✓	✗
<u>Toelichting:</u> Dit werken we dit jaar verder uit en verwachten dat de implementatie en borging doorlopen in 2027. Met deze manier van werken willen meer duidelijkheid over taken, rollen en verantwoordelijkheden en laagdrempelig samenwerken in complexe casuïstiek bevorderen. Het risico is dat dit extra inzet van medewerkers vraagt of dat medewerkers scholing nodig hebben.				
2.2.3 Ontwikkelen van een woonvorm als skaeve huse voor inwoners met multiproblematiek die niet passen in de bestaande woonvoorzieningen.	✗	✗	✓	✗
<u>Toelichting:</u> Het realiseren van een bijzondere woonvorm voor een bijzondere doelgroep is een langdurig traject met nog veel onvoorspelbaarheden. De eerste stap is een projectopdracht afronden en vervolgens een geschikte locatie vinden. We willen deze stappen in 2026 zetten. Daarna wordt duidelijk hoe het vervolg gaat zijn, dit hangt mede af van de locatie. Ook de financiën hangen af van de locatie en het aantal huisjes dat we kunnen plaatsen. Het grootste risico in 2026 is dat we geen geschikte locatie vinden.				

Ambitie 3 Kinderen en jongeren groeien op tot zelfstandige en betrokken volwassenen.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
3.1 Kinderen kunnen onbelemmerd onderwijs volgen.				
3.1.1	We zijn gestart met het proces om te komen tot nieuwbouw van een kindcentrum Op de Horst.	✓	✓	✓

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
3.2 We ondersteunen jongeren en hun ouders bij opvoeden en opgroeien.				
3.2.1	We helpen een groep jongeren met eenzaamheid.	✓	✓	✓
3.2.2	Er zijn praktijkondersteuners huisartsenzorg (POH) jeugd actief in Berg en Dal.	✓	✓	✓

Ambitie 4 Statushouders en vluchtelingen leven prettig in onze gemeente.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
4.1 Wij helpen vluchtelingen aan onderdak en onderwijs.				
4.1.1	We realiseren een 3e locatie voor de opvang van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV).	✗	✓	✗
<u>Toelichting:</u> Tot op heden is het niet gelukt om een derde opvanglocatie te openen. Inmiddels voldoen we met het openen van de noodopvanglocatie in Ooij wel aan de Spreidingswet. Deze locatie bestaat voor maximaal één jaar. In de tussentijd zoeken we een duurzame opvanglocatie om ook na dit jaar te blijven voldoen aan de taakstelling vanuit de Spreidingswet (namelijk 174 opvangplekken).				
4.1.2	We verzorgen onderwijs en zorg voor alle AMV in onze gemeente.	✓	✓	✓
4.1.3	Binnen de mogelijkheden die we als gemeente hebben, bieden we de Oekraïense ontheemden een toekomstperspectief.	✗	✓	✗
<u>Toelichting:</u> We gaan dit regionaal oppakken. Door het uitblijven van duidelijk Rijksbeleid is het lastig om Oekraïense ontheemden écht toekomstperspectief te bieden op lange termijn.				

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026 Primair	Mutaties t/m VJN	Begroting 2026 na VJN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	-45.773	-42.341	-6.184	-48.524	-43.736	-43.704	-43.557
Baten	9.357	3.740	4.963	8.703	4.046	4.004	4.004
Totaal programma	-36.416	-38.601	-1.221	-39.822	-39.690	-39.700	-39.553

Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de mutaties groter dan € 50.000 die in deze Voorjaarsnota zijn verwerkt toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	Invest.
1. Mutaties tot Voorjaarsnota					
<i>Besluitvorming tot Voorjaarsnota:</i>					
1.1 Overlooppwijziging	-105	-105	-105	-	-
Totaal mutaties tot Voorjaarsnota	-105	-105	-105	-	-
2. Mutaties Voorjaarsnota					
2.1 Sociaal domein	-971	-	-	-	-
2.2 Noodopvang vluchtelingen Oekraïne					-
- rijksbijdrage en eigen bijdrage	4.624	-	-	-	-
- kosten	-4.124	-	-	-	-
Diverse overige mutaties:					
- Subsidie Voorzieningshart Op de Heuvel	-49	-	-	-	-
- Subsidie Kulturhus Leuth	-43	-	-	-	-
- Subsidie De Sleutel	-41	-	-	-	-
- WMO vervoersvoorzieningen	-30	-	-	-	-
- Huuropbrengst gebouw De Geveugelde Vrienden	1	1	1	1	-
- Kosten Pro Persona	-3	-3	-3	-3	-
- Bijdrage DRAN	-15	-	-	-	-
- Extra aandacht brandveilige gebouwen	-48	-	-	-	-
- Leerkring GMR					
- kosten	-41	-41			
- bijdrage GMR	41	-41			
- Bijdrage stg LEF aan onderhoudsplan Voorzieningshart	30	30	30	30	-
- Inburgering, implementatie plateau 2	-13	-	-	-	-
- Sociaal atelier	24	24	24	24	-
Administratieve overboeking	-457	-	-	-	-
Afrondingsverschillen	-1	-	-	-	-
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-1.116	-30	52	52	-
Totaal mutaties programma 1	-1.221	-135	-53	52	-

2.1 Sociaal domein

We zien een sterke stijging van de kosten van jeugdzorg. Dit is niet alleen bij onze gemeente zichtbaar, maar betreft een landelijke trend. De stijging hangt samen met meer complexe hulpvragen als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen, waarop gemeenten beperkt invloed hebben. Daarnaast spelen andere factoren een rol, zoals loonkostenstijgingen in de zorg en het aanhoudende woningtekort. Hierdoor kunnen jeugdigen minder snel uitstromen uit instellingen en kunnen ouders die willen scheiden soms niet uit elkaar, wat leidt tot meer vechtscheidingen en daardoor extra inzet van jeugdhulp.

We zien ook dat de kosten voor zwaardere vormen van jeugdzorg (met verblijf) toenemen. In de afgelopen jaren hebben we samen met de 52 Gelderse gemeenten alle jeugdzorgaanbieders en andere betrokken instanties (Jeugdbescherming, Raad voor de Kinderbescherming) ingezet op de ombouw van grootschalige instellingsterreinen naar kleinschalige woonvoorzieningen. Dit maakt onderdeel uit van de Gelderse Verbeteragenda. Deze ontwikkeling is beter voor kinderen en jongeren, maar leidt wel tot hogere kosten door investeringen in vastgoed en de inzet van meer personeel.

Op basis van de inzichten uit de jaarrekening van 2025 en de eerste prognose van 2026 moeten we de raming met € 930.000 verhogen. Met de interventies vanuit het Lokaal Programma Jeugd en meer inzet in een stevig lokaal team verwachten we een demping van de stijging van de inzet en kosten van jeugdzorg. Ondanks deze inzet verwachten we dat de budgetten voor 2026 niet toereikend zijn. Dit is wederom in lijn met de landelijke trend.

Begin 2027 wordt het tweede advies van de Commissie Van Ark verwacht. Dit advies zal ingaan op de verhouding tussen de kosten en de budgetten die gemeenten ontvangen voor de jeugdzorg in de jaren 2025, 2026 en verder.

Tot slot stellen we de uitgaven voor PGB Wmo begeleiding met € 50.000 bij vanwege een toenemende trend.

2.2 Noodopvang vluchtelingen Oekraïne

Voor de gemeentelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen we een vergoeding per opvangplek. Voor de particuliere opvang krijgen we de uitbetaalde leefgelden en woonkosten vergoed plus een normvergoeding voor de uitvoering. Daarnaast moeten de vluchtelingen een eigen bijdrage betalen. De inkomsten voor 2026 ramen we op € 4,6 miljoen. Bij de voorjaarsnota hebben we een eerste inschatting gemaakt over het benodigde kostenbudget voor de noodopvang vluchtelingen Oekraïne. De verwachting is dat we de Rijksmiddelen niet volledig inzetten en daarom ramen we de kosten op € 4,1 miljoen. We zijn een plan van aanpak aan het opstellen voor de lange termijn visie 'langdurige opvang Oekraïners'. We weten nog niet wat de kosten hiervoor zijn. Bij de Najaarsnota hopen we dit inzicht wel te hebben en komen we hier op terug.

Verbonden partijen

 Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Gemeentelijke GezondheidsDienst Gelderland Zuid

Programma Leefomgeving, Duurzaamheid en Mobiliteit

Inleiding

Overkoepelende visie en ambities

Binnen het programma Leefomgeving, Duurzaamheid en Mobiliteit werken we aan de ambities uit de beleidskaders die u vindt in de bijlage 'Beleidskaders'.

Samen onze dorpen en het buitengebied aantrekkelijk(er) houden en maken, met het oog op de toekomst. Daar staan we met z'n allen voor aan de lat. In onze omgevingsvisie staat welke gemeente we willen zijn, hoe we onze gemeente verder ontwikkelen en welke keuzes daarbij horen. In de kadernota is aangegeven dat voor grote opgaven staan in een tijd waarin het klimaat verandert, de natuur en het landschap onder druk staan, er een grote woningbouwopgave is en we over moeten stappen op duurzame energie.

Onze ambities zijn dan ook gericht op de kwaliteit van het landschap, gezonde en veilige leefomgeving, bodem, water en lucht.

Gelukkig denken en werken veel inwoners, ondernemers, verenigingen en anderen met ons mee. Zo bepalen we met elkaar hoe Berg en Dal als gemeente aantrekkelijk blijft.

Regulier werk

De werkzaamheden binnen dit programma richten zich op het verbeteren van de fysieke leefomgeving. Regulier werk omvat het monitoren van milieu- en luchtkwaliteit, het ondersteunen van klimaatadaptatie en energietransitie, en het bevorderen van duurzame mobiliteit. Ook werken we aan beleidsontwikkeling rond de Omgevingswet, circulaire economie en gezonde omgeving. Door samenwerking tussen en met maatschappelijke partners draagt het programma bij aan een toekomstbestendige, veilige en leefbare omgeving voor iedereen.

Samenwerken

We doen dit niet alleen. We werken samen met inwoners, maatschappelijke partners (zoals ODRN, MARN en DAR NV.) en bedrijven. En ook met de gemeenten om ons heen, met name in het Rijk van Nijmegen, Regio Rivierenland en de Groene Metropoolregio.

Ontwikkelingen en trends

Onze gezondheid is de rode draad bij onze Omgevingsvisie. Hierbij denken we aan zaken als schone lucht, bodem en water en maatregelen tegen gevolgen van de klimaatverandering. En we denken ook aan ontmoeting, sociale activiteiten, ontspanning en rust voor onze mentale gezondheid. Of beweging, toegang tot zorg en gezonde voeding voor onze fysieke gezondheid. Een gezonde omgeving is voor ons allemaal de basis.

Sinds 1 januari 2024 is na meerdere malen uitstel de Omgevingswet in werking getreden. Dat is vanaf nu ons wettelijk kader rondom de inrichting van de ruimte.

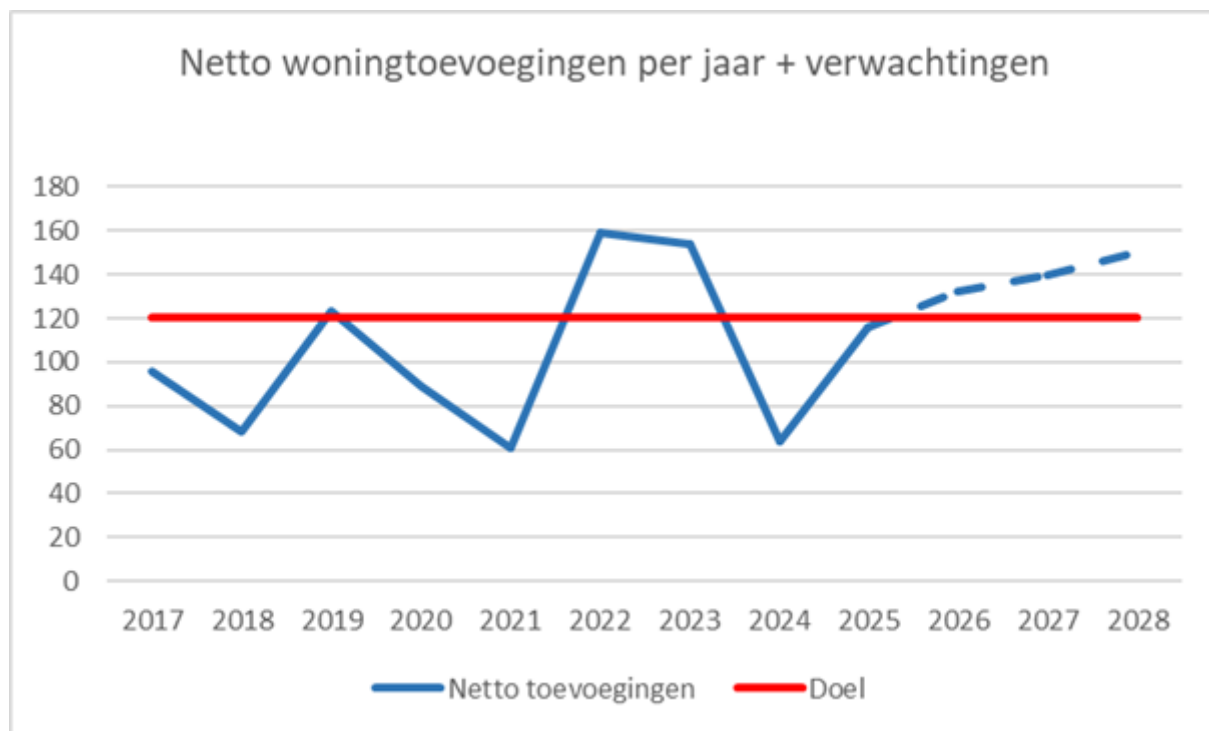
Veel beleidstrajecten hebben hierop gewacht; immers, we willen geen nieuw beleid opstellen als we niet helder hebben wat het ruimtelijk kader ons biedt aan mogelijkheden. Actualisering volgt uit de omgevingsvisie en komt niet in plaats van het huidige beleid. Het gaat om een nadere uitwerking om sturing te geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente. Het gaat daarbij om het in de thematafels en kadernota besproken thema 'wat is de kwaliteit van ons landschap dat we willen behouden'.

Nu is het nodig op een aantal domeinen orde op zaken te stellen; sommige beleidsstukken dateren nog van voor de gemeentelijke herindeling. De hierboven genoemde thema's en de daarvoor benodigde middelen zijn daarom nu, zoals aangegeven in de kadernota, in de begroting opgenomen.

Voorzieningen zoals dorpshuizen, winkels, sportaccommodaties en openbaar vervoer verdienen doorlopend onze aandacht. Niet voor niets is dit onderwerp besproken aan de

thematafels in maart 2025. Voeg daarbij demografische en maatschappelijke ontwikkelingen als vergrijzing, afnemende beroepsbevolking, groeiende zorgvraag en individualisering en het resultaat is een complexe puzzel waarvoor we beperkte middelen beschikbaar hebben.

Een belangrijke ontwikkeling binnen dit programma is het aantal woningen in onze gemeente. Daarover gaat ook een van de doelen en resultaten in dit programma. Hieronder vindt u een grafiek met de netto woningtoevoeging per jaar en de verwachting voor de komende periode afgezet tegen de doelstelling.

Ontwikkelingen Voorjaarsnota ten opzichte van Begroting

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen, behalve de oorlog in het Midden-Oosten. Daarvan zijn de effecten, behalve prijsstijgingen, nog onzeker.

Ambities, doelen & resultaten

(Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en hoe staan we ervoor?)

Ambitie 1 We beschermen ons landschap als een kernkwaliteit.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
1.1 We richten ons op de gebruikswaarden, natuurwaarden en belevingswaarden van ons landschap.				
1.1.1 We hebben een actueel LOP (Landschapsontwikkelingsprogramma).	✓	✓	✓	✓

1.1.10	We hebben dorpsprogramma's en gebiedsprogramma voor de kernen Beek, Ubbergen, Berg en Dal, Heilig Landstichting en omliggend buitengebied.	✓	✓	✓	✓
1.1.11	We hebben de eerste twee wijzigingen in het Omgevingsplan doorgevoerd.	✓	✓	✗	✓
<u>Toelichting:</u> Door beperkte ambtelijke capaciteit verwachten we dat we de gestelde planning niet kunnen halen.					
1.1.2	We hebben een uitvoeringsprogramma voor het regionale programma Groene Mantel om Nijmegen.	✓	✓	✓	✓
1.1.3	We nemen deel aan het interreg-programma verbeelden Romeins werelderfgoed.	✓	✓	✓	✓
1.1.4	We streven naar een schone lucht in Berg en Dal in 2030.	✓	✓	✓	✓
1.1.5	We werken in 2030 schoon en emissieloos.	✓	✓	✓	✓
1.1.6	We beperken de geluidshinder en beschermen de gezondheid van mensen.	✓	✓	✓	✓
1.1.7	We hebben een veilige leefomgeving waarin risico's van gevaarlijke stoffen en activiteiten voor mens en milieu tot een aanvaardbaar minimum zijn beperkt.	✓	✓	✓	✓
1.1.8	We verminderen geurhinder tot een acceptabel niveau om de leefkwaliteit en gezondheid van inwoners te verbeteren.	✓	✓	✓	✓
1.1.9	We willen specifieke milieudoelen behalen en inspelen op lokale opgaven voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving.	✓	✗	✓	✓
<u>Toelichting:</u> Met de komst van de omgevingswet moeten we veel vaker bodemrapporten aanleveren. Deze bodemgegevens moeten we verwerken in het bodeminformatiesysteem (NAZCA) zodat iedereen ze kan raadplegen en gebruiken. Daarnaast moeten we sinds juli 2025 ook de bodemgegevens aanleveren aan de BRO (Basis Registratie Ondergrond). Door deze extra werkzaamheden is het huidige milieubudget (€ 10.000) niet meer genoeg voor de invoer en aanlevering van de bodemgegevens. Er is een extra budget voor deze extra werkzaamheden nodig van € 10.000.					

Ambitie 2 We willen elk dorp levendig en vitaal houden.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
2.1	We zorgen voor een passend woningaanbod per dorp.			
2.1.1	We bouwen dit jaar 150 woningen.	✓	✓	✓
2.1.2	We zorgen voor spreiding en betaalbare woningen.	✓	✓	✓

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
2.2 We zorgen voor een passend aanbod van onze accommodaties voor onze inwoners.				
2.2.1 We gaan de besturen van dorpshuizen beter ondersteunen.	✓	✓	✓	✓
2.2.2 Onze accommodaties voldoen aan de brandveiligheidseisen.	✓	✓	✓	✓
2.2.3 De Mallemolen is een aantrekkelijke plek (waar (muziek) verenigingen, bibliotheek, en inwoners elkaar ontmoeten en versterken).	✗	✗	✗	✗
<u>Toelichting:</u> In mei 2026 hebben we het nieuwe voorstel in de raad besproken.				
2.2.4 We onderzoeken de mogelijkheid om het zwembad open te houden als basisvoorziening in onze gemeente.	✓	✗	✗	✗
<u>Toelichting:</u> Volgens de raadsopdracht onderzoeken we nu een PPS-constructie. Dit startte later dan voorzien was. Tot 2029 zal er zeker geen zwembad in Groesbeek zijn. Op korte termijn stellen we een raadsvoorstel op over de gewenste configuratie.				
2.2.5 We willen een goede binnensport accommodatie voor het midden gebied (Beek, Ooij, Leuth).	✓	✗	✓	✓
<u>Toelichting:</u> Het investeringsbedrag zoals dat is verwerkt in het MIP 2027 is te laag. Op korte termijn stellen we een raadsvoorstel op over een bijstelling van dit krediet en het vaststellen van het programma van Eisen. Hierna kan de aanbesteding starten.				

Ambitie 3 We willen duurzaam verbonden zijn.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
3.1 We zorgen voor comfortabele en duurzame mobiliteit.				
3.1.1 We willen een duurzaam, veilig en toegankelijk mobiliteitssysteem dat de leefomgeving verbetert en bijdraagt aan klimaat-, gezondheids- en bereikbaarheidsdoelen.	✓	✓	✓	✓

Ambitie 4 We zijn een groene en gezonde gemeente.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
4.1 We moeten klimaatneutraal zijn in 2050.				
4.1.1 Berg en Dal is klimaatneutraal in 2050.	✓	✓	✗	✗

<u>Toelichting:</u> Het uitvoeringsplan 2026-2030 is nagenoeg gereed. Dit is later dan gepland. We leggen het zo snel mogelijk voor aan de raad ter advisering aan het college. Een nieuw plan is nodig om de vaart in de transitie te houden.				
4.1.2	We stellen een warmteprogramma vast als opvolger van de warmte transitievisie.	✗	✓	✗
<u>Toelichting:</u> Staat in de wacht, onder andere in afwachting van personele capaciteit.				
4.1.3	We hebben de mogelijkheden in beeld voor energiesystemen en de opties voor een energiebedrijf.	✗	✓	✗
<u>Toelichting:</u> Staat in de wacht, onder andere in afwachting van personele capaciteit.				
4.1.4	We hebben en houden een robuust elektriciteitsnetwerk.	✗	✓	✗
<u>Toelichting:</u> Samen met Liander werken we aan een verzwaring van het netwerk. We weten wat er nodig is. Maar zolang er nog geen locaties zijn gevonden voor twee nieuwe onderstations (Omgeving Millingen/Leuth en omgeving Groesbeek Noord) is er nog geen sprake van (zicht op) een robuust netwerk. Staat momenteel in de wacht, onder andere in afwachting van personele capaciteit.				

Resultaten		Inhoud	Financiën	Planning	Risico
4.2 We werken aan een passend en klimaatbestendig watersysteem.					
4.2.1	We willen minder wateroverlast in Heilig Landstichting.	✓	✓	✓	✓
4.2.2	We willen minder wateroverlast in Beek.	✓	✗	✗	✓
<u>Toelichting:</u> De maatregelen zijn bekend. Voor 2 maatregelen zijn we al begonnen met de voorbereidende werkzaamheden. Het gaat hier over de maatregel voor het nieuwe riool in de Lindestraat en de maatregel waterberging in het Keteldal. Vanuit het project 'Breedeweg maakt ruimte voor water' is er aanvullend geld voor de projecten in Beek. Samen met het Waterschap maken we nu afspraken over de verdeling van dit geld. Op basis van de kostenramingen die we hebben gemaakt voor alle projecten, hebben we aanvullend budget nodig. Ook maken we afspraken over hoe we de projecten in Beek samen oppakken.					

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026 Primair	Mutaties t/m VJN	Begroting 2026 na VJN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	-27.651	-30.355	-1.509	-31.865	-29.636	-30.563	-31.674
Baten	16.599	14.389	304	14.693	15.241	15.346	15.429
Totaal programma	-11.052	-15.966	-1.205	-17.171	-14.395	-15.217	-16.245

Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de mutaties groter dan € 50.000 die in deze Voorjaarsnota zijn verwerkt toegelicht.

Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	Invest.
1. Mutaties tot Voorjaarsnota					
<i>Besluitvorming tot Voorjaarsnota:</i>					
1.1 Overloopwijziging	-35	-60	-59	-59	-
1.2 Verhogen budget Starterslening	-	-	-	-	-1.000
1.3 Rioolreconstructie Vissersstraat Kekerdom	-	-4	-4	-3	-200
Totaal mutaties tot Voorjaarsnota	-35	-64	-63	-62	-1.200
2. Mutaties Voorjaarsnota					
2.1 Bijdrage ODRN	-171	-	-	-	-
2.2 Leges Omgevingsvergunningen	171	-	-	-	-
2.3 Landschapsbeleid					
- provinciale subsidie biodiversiteit en landschap	80	-	-	-	-
- kosten project biodiversiteit en landschap	-110	-	-	-	-
2.4 Investeringssubsidie DVSG	-	-4	-4	-4	-43
2.5 Duurzaamheid/klimaat (CDOKE)	-850	-	-	-	-
2.6 Reconstructie Burg.Reijmers-/Karel Doormanstraat: voorbereiding	-	-1	-1	-1	-45
2.7 Populierenstraat Breedeweg	-	-2	-2	-2	-57
2.8 Reconstructie Ericastraat Groesbeek	-	21	21	21	385
2.9 Gladheidsbestrijding	-182	-	-	-	-
2.10 Riolering					
- aanpassing kostenbudgetten	-50	-11	-11	-11	-
- bijdrage voorziening riolering	50	11	11	11	-
2.11 Kabels en leidingen	-50	-	-	-	-
Diverse overige mutaties:					
- Programma Mobiliteit	-15	-15	-15	-15	-
- Software sporthallen	-14	-14	-14	-14	-
- Aanpassing kruispunt Oude Kleefsebaan/ Holleweg/Kerstendalsv	-2	-	-	-	-
- Evenementenaanhanger omleidingsroutes	-28	-	-	-	-
- CAR-verzekering wegen	-10	-10	-10	-10	-
- Plaatsen 2 tiny houses woonstandplaatsen	-20	-	-	-	-
- Advieskosten Millingen aan de Rijn West	-38	-	-	-	-
- Subsidie Vernieuwbouw accommodatie Groesbeekse Boys					
- subsidie vernieuwbouw	-20	-	-	-	-
- bijdrage subsidie duurzame maatregelen non-profitorganisaties	20	-	-	-	-
Administratieve overboeking	68	-	-	-	-
Afrondingsverschillen	1	-	-	-	-
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-1.170	-25	-25	-25	240
Totaal mutaties programma 2	-1.205	-89	-88	-87	-960

2.1 Bijdrage ODRN/ 2.2 Leges Omgevingsvergunningen

De raming van de bijdrage van de ODRN is in onze begroting 2026 op basis van de geraamde bijdrage in de begroting van de ODRN. We stellen de raming bijdrage ODRN 2026 nu bij met € 171.371 op basis van het werkplan 2026. We verwachten dat de legesinkomsten Omgevingsvergunningen ook hoger zijn. Per saldo heeft deze mutatie geen effect op het begrotingssaldo.

2.5 Duurzaamheid/klimaat (CDOKE)

Met de decembercirculaire 2025 hebben we extra geld ontvangen van het rijk voor CDOKE (Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid). We verhogen de kostenraming met hetzelfde bedrag (€ 850.000).

2.6 Reconstructie Burg.Reijmersstraat/Karel Doormanstraat: voorbereiding

Deze investering staat op het Meerjaren InvesteringsPlan (MIP) 2027-2030. We willen de voorbereiding naar voren halen. Daarom ramen we nu alvast het voorbereidingskrediet van € 45.000. De kapitaallasten zijn € 1.485 per jaar.

2.7 Populierenstraat Breedeweg

Voor de vervanging van de weg en het riool in de Populierenstraat Breedeweg is een totaal krediet van € 301.500 beschikbaar. Door een tegenvallende aanbesteding en onvoorziene kosten voor archeologie en het Opsporen van Ontploffbare Oorlogsresten (OOO) is een extra krediet nodig van € 56.500. Dit leidt tot een extra kapitaallast van € 1.804 per jaar.

2.8 Reconstructie Ericastraat Groesbeek

Voor de reconstructie van de Ericastraat en omgeving in Groesbeek is een totaal krediet van € 3.354.000 beschikbaar. Een deel van het krediet was bedoeld voor omvorming van het schoolplein en de parkeerplek voor Voorzieningshart Op de Heuvel. Uit overleg met derden en omwonenden blijkt dat er weinig behoefte is aan omvorming van het plein. Bij activiteiten wordt de parkeerplek veel gebruikt. Mede daarom heeft men voorkeur voor behoud van de huidige situatie. Daarom ramen we het krediet af met € 385.000. Dit leidt tot een lagere kapitaallast van € 21.000 per jaar.

2.9 Gladheidsbestrijding

Door de winterse omstandigheden begin 2026 hebben we extra kosten voor gladheidsbestrijding moeten maken. We stellen de raming bij met € 182.000.

2.10 Riolering

Voor het project 'vestigen zakelijk recht riolering' ramen we € 40.000. Daarnaast leiden hogere kosten van de CAR-verzekering tot een nadeel van € 10.000. Dit verrekenen we met de voorziening riolering. Per saldo hebben deze mutaties dus geen invloed op het begrotingssaldo.

2.11 Kabels en leidingen

Door de vele werkzaamheden van nutsbedrijven is extra toezicht in het veld nodig. Niet alleen bij werkzaamheden in de openbare ruimte, maar ook bij nieuwbouwprojecten waar meerdere partijen tegelijk actief zijn. Met extra capaciteit op toezicht houden we beter grip op de planning, bewaken we de kwaliteit van de uitvoering en zorgen we voor duidelijke communicatie met inwoners, zodat overlast wordt beperkt en werkzaamheden veilig en zorgvuldig verlopen. Daarvoor ramen we € 50.000.

Verbonden partijen

Dar N.V.

Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

Omgevingsdienst Groene Metropool

Vitens N.V.

Programma Economie, Werk en Inkomen

Inleiding

Overkoepelende visie en ambities

Binnen het programma Economie, Werk en Inkomen geven we uitvoering aan de ambities uit de beleidskaders, zoals opgenomen in de bijlage 'Beleidskaders'. Zoals vastgesteld in de kadernota blijft uitgangspunt in ons beleid, dat iedereen de kans krijgt om mee te doen in onze gemeente.

Voor 2026 richten we ons op onderstaande ambities:

- We dragen bij aan een gezonde financiële basis voor inwoners;
- We zorgen ervoor dat iedereen kan participeren;
- We zorgen voor een vitale en duurzame economie;
- We zorgen voor lerende omgevingen.

Regulier werk

In 2026 blijven we ons inzetten voor de bestaanszekerheid van onze inwoners. We bieden ondersteuning aan mensen die (tijdelijk) niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Dit doen we door het verstrekken van uitkeringen en individuele toeslagen op basis van de geldende wet- en regelgeving. Daarnaast bieden we ondersteuning bij aanvullende inkomensregelingen en zetten we ons actief in voor het voorkomen en oplossen van schuldenproblematiek. Zo komen we in 2026 met een nieuw actieplan Minima en Schuldhulpverlening.

Onze aanpak blijft gericht op maatwerk. We zetten passende instrumenten in zoals saneringskredieten, budgetbeheer en budgetcoaching. Ook in 2026 blijven we investeren in preventie en nazorg, zodat inwoners duurzaam financieel stabiel kunnen blijven.

Voor inwoners met een bijstandsuitkering ligt de nadruk op activering en participatie. Samen met het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen begeleiden we mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt richting werk. Is betaald werk (nog) niet haalbaar? Dan zoeken onze consultants participatie samen met de inwoner naar andere vormen van maatschappelijke deelname. Bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, dagbesteding of een training. Dit is in lijn met het wetsvoorstel Participatiewet in Balans (beoogde inwerkingtreding 1 januari 2026). Daarbij wordt 'sociale activering' vervangen door 'maatschappelijke participatie'. Hierbij gaat het om onbeloonde activiteiten die gericht zijn op deelname aan het maatschappelijke leven.

In een tijd waarin het bijstandsbestand groeit en de druk op bestaanszekerheid toeneemt, blijven we alert en wendbaar. We zetten ons in voor een sociaal vangnet dat werkt en voor kansen die mensen vooruithelpen.

Daarnaast zijn we trots op onze gemeente als aantrekkelijke plek voor zowel inwoners als bezoekers. Met een gevarieerd aanbod aan winkels, musea en horeca dragen we bij aan levendige dorpskernen en een sterk voorzieningenniveau in alle dorpen. We ondersteunen initiatieven zoals de Bedrijven Investerings Zone (BIZ). Via het koopstroomonderzoek houden we zicht op ontwikkelingen in het lokale economische klimaat en sturen we waar mogelijk bij. We (blijven) investeren in een aantrekkelijke gemeente met voorzieningen van goede kwaliteit voor zowel inwoners als bezoekers. Ook onze bedrijventerreinen spelen een belangrijke rol in de lokale economie. We zetten in op duurzame, goed bereikbare en toekomstbestendige werklocaties die ruimte bieden aan innovatie. Tegelijkertijd stimuleren we samenwerking en netwerkvorming tussen ondernemers, zodat de organisatiegraad en gezamenlijke slagkracht verder kunnen groeien. Zo versterken we samen het economische fundament van onze gemeente.

Samenwerken

Dit werk doen we niet alleen. We werken nauw samen met onze maatschappelijke partners, zoals Stichting Leergeld, Stichting Urgente Noden Gelderland-Zuid, Stichting Schuldhulpbuddy Berg en Dal, Humanitas, de Kledingbank, de Voedselbank en Stichting BWN. Dankzij deze samenwerking kunnen we inwoners op meerdere leefgebieden ondersteunen en bijdragen aan hun bestaanszekerheid.

We werken samen met externe partners zoals de Groene Metropoolregio, The Economic Board en Lifeport@ en de Stichting Toerisme en Recreatie Berg en Dal.

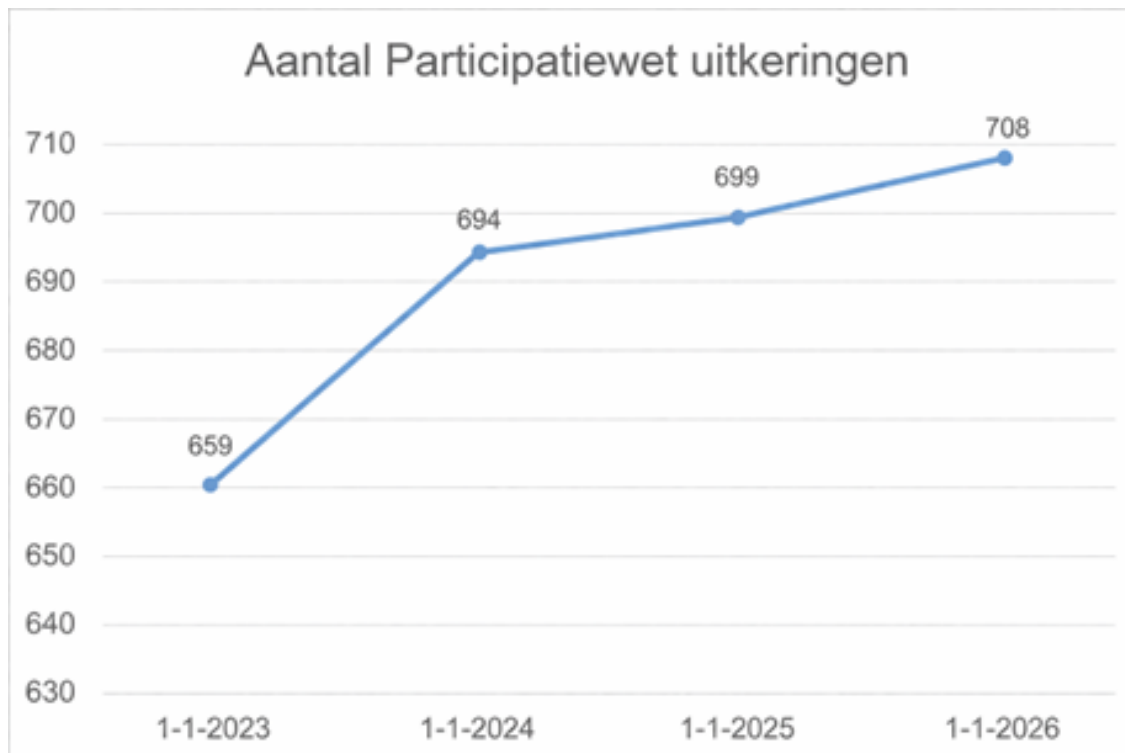
Ontwikkelingen en trends

Macrobudget BUIG

In 2026 blijft het Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten-budget apart. Het wordt niet verplaatst en er wordt niet op gekort. Voor kleinere gemeenten met een inwoneraantal tot 40.000 is het verdeelmodel grotendeels gebaseerd op historische uitgaven. Voor die gemeenten sluit de financiering steeds minder aan op actuele ontwikkelingen. Tegelijkertijd leidt de sluiting van regelingen als de Wajong en Wsw tot een grotere instroom in de bijstand. Daardoor neemt de druk op een al krappere wordend budget verder toe.

Aantal bijstandsgerechtigden

De komende periode vragen verschillende ontwikkelingen onze aandacht. Zo zien we sinds 2023 een toename van het aantal Participatiewet-uitkeringen. Deze trend heeft zich voortgezet in 2024 en in de eerste helft van 2025. De groei van het bijstandsbestand wordt mede veroorzaakt door een instroom van statushouders. En door instroom van inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, die voorheen recht hadden op bijvoorbeeld de Wajong. De uitstroom naar werk blijft achter, terwijl de instroom toeneemt. Hierdoor groeit het totaal aantal inwoners dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering. We merken dat inwoners steeds meer ondersteuning vragen. Dat komt ook doordat onder andere digitalisering veel vraagt van mensen, en niet iedereen kan dat allemaal behappen. Dit vraagt meer van onze consulenten en de medewerkers van het WerkBedrijf. Ook kost het meer tijd en middelen.

Bovenstaande ontwikkeling onderstreept het belang van een krachtige en samenhangende aanpak. Daarbij zetten we in op activering, begeleiding naar werk en ondersteuning op maat. We blijven investeren in samenwerking met partners en in het versterken van de lokale economie. Daardoor kunnen meer inwoners duurzaam deelnemen aan de samenleving.

Wetswijzigingen

De volgende twee wetten zijn in voorbereiding: wetsvoorstel Proactieve Dienstverlening en wetsvoorstel Handhaving Sociale Zekerheid. Het wetsvoorstel Proactieve Dienstverlening maakt het mogelijk dat overheidsorganisaties zoals UWV, SVB en gemeenten burgers actief benaderen over regelingen en voorzieningen waar zij mogelijk recht op hebben. Het doel is om bestaanszekerheid te vergroten en armoede te verminderen door mensen beter te informeren en te ondersteunen. Hiervoor wordt het delen van persoonsgegevens tussen instanties wettelijk geregeld.

Het wetsvoorstel Handhaving Sociale Zekerheid introduceert een nieuw handhavingskader voor sociale zekerheidswetten. Hierbij ligt de nadruk op maatwerk, proportionaliteit en de menselijke maat. Het biedt uitvoeringsorganisaties meer ruimte om af te zien van boetes of terugvorderingen bij vergissingen of bijzondere omstandigheden. Ook wordt een schriftelijke waarschuwing zonder gevolgen mogelijk als alternatief voor sancties. De beoogde inwerkingtreding van beide wetten is 1 januari 2027, mits de parlementaire behandeling in 2025 of begin 2026 plaatsvindt.

Economische zaken en toerisme en recreatie

De economische visie “hier wordt gewerkt” uit 2017 is aan een update toe. In de begroting 2025 is al opgenomen dat we een uitvoeringsagenda Economie opstellen. Het budget hiervoor is gereserveerd. We bieden deze uitvoeringsagenda voor de zomer van 2026 aan de raad aan.

Toerisme en recreatie

Wij voeren sinds de vaststelling (in 2017) van de Kadernota Toerisme Van Trots naar Topbestemming projecten uit die hierin benoemd zijn. Een aantal onderwerpen en projecten die hierin staan is nog steeds actueel en relevant, maar er zijn inmiddels nieuwe

ontwikkelingen. De grootste ontwikkelingen vinden plaats in de versterkte regionale samenwerking op het gebied van gastheerschap (fysieke toeristische informatiepunten) en regiopromotie. Dat gebeurt op het niveau van de Groene Metropoolregio en het Rijk van Nijmegen. In 2026 ronden we de werkzaamheden van hercertificering van onze gemeente als Green Destination af. Daarvoor leveren we rapportages aan. De toeristische ondernemers worden hierbij betrokken. In juni zal een fysieke audit plaatsvinden. Ook zal de komende maanden een voorstel worden voorbereid over de aanpak van een actualisering van het beleid uit 2017.

Ontwikkelingen Voorjaarsnota ten opzichte van Begroting

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen, behalve de oorlog in het Midden-Oosten. Daarvan zijn de effecten, behalve prijsstijgingen, nog onzeker.

Ambities, doelen & resultaten

(Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en hoe staan we ervoor?)

Ambitie 1 We dragen bij aan een gezonde financiële basis voor inwoners.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
1.1 We voorkomen inwoners met problematische schulden.				
1.1.1 We zetten in op preventie en nazorg van schulden. We komen met 30% van de inwoners in contact die in de vroegsignalering zijn gemeld. Verder ontwikkelen we nieuwe acties specifiek voor jongeren.	✓	✓	✓	✓

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
1.2 We bereiken inwoners met een laag inkomen en ondersteunen hiermee in hun levensonderhoud.				
1.2.1 We zorgen ervoor dat we de financiële bestaanszekerheid van onze inwoners ondersteunen, en zetten verder in op vereenvoudiging en verduidelijking van ons aanbod.	✓	✓	✓	✓

Ambitie 2 We zorgen ervoor dat iedereen kan participeren.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
2.1 Alle inwoners doen mee, bij voorkeur door werk.				
2.1.1 We willen het bestand in dienstverlening bij consulenten participatie met 5% verminderen.	✓	✓	✓	✓
2.1.2 We bewegen nog meer richting vertrouwen, eenvoud en menselijke maat.	✓	✓	✓	✓

2.1.3	We willen inwoners met een uitkering met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt meer kans geven op duurzaam betaald werk.	✓	✓	✓	✓
-------	---	---	---	---	---

Ambitie 3 We zorgen voor een vitale en duurzame economie

Resultaten		Inhoud	Financiën	Planning	Risico
3.1 We zorgen voor een divers ondernemersaanbod.					
3.1.1	We gaan in 2026 aan de slag met de uitvoeringsagenda Economie (themagericht programma Economie).	✗	✓	✓	✓
<u>Toelichting:</u> We komen in 2026 met een startnotitie voor het opstellen van een uitvoeringsagenda Economie.					

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
3.2 Toeristen en recreanten bezoeken Berg en Dal graag.				
3.2.1	We verbeteren het toegankelijke aanbod.	✓	✓	✓
3.2.2	Wandelaars en fietsers weten onze gemeente nog beter te vinden.	✓	✓	✓
3.2.3	We gaan aan de slag met de uitvoeringsagenda/programma Toerisme en Recreatie	✗	✓	✗
<u>Toelichting:</u> In de komende maanden bieden we een voorstel (startnotitie) aan voor het actualiseren van de Kadernota Toerisme en Recreatie uit 2017 in een uitvoeringsagenda. Onze twee musea krijgen een plek in deze uitvoeringsagenda als toeristische basisvoorzieningen in onze gemeente (zie ook bij cultuur).				
3.2.4	Berg en Dal is en blijft een Green Destination. We behouden de hoogste onderscheiding die we hebben ontvangen.	✓	✓	✓
3.2.5	We hebben Vitale Vakantieparken.	✗	✗	✗
<u>Toelichting:</u> Op 16 april is de raadswerkgroep XL bij elkaar geweest. Vanwege andere keuzes en inzichten op basis van het coalitie-akkoord heeft het college het raadsvoorstel tijdens de collegevergadering van 4 mei 2026 aangehouden.				

Ambitie 4 We zorgen voor lerende omgevingen.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
4.1 We creëren een sterke culturele basisinfrastructuur.				
4.1.1 We versterken zes toegankelijke bibliotheekvoorzieningen in onze gemeente.	✓	✓	✓	✓
4.1.2 We hebben een museumlandschap met twee bijzondere musea. Deze musea krijgen in 2026 een plek in de uitvoeringsagenda toerisme en economie.	✗	✓	✗	✗
Toelichting: In de komende maanden bieden we een voorstel (startnotitie) aan voor het actualiseren van de Kadernota Toerisme en Recreatie uit 2017 in een uitvoeringsagenda. Onze twee musea krijgen een plek in deze uitvoeringsagenda als toeristische basisvoorzieningen in onze gemeente.				
4.1.3 We ondersteunen onze verenigingen en onderwijsinstellingen met respectievelijk een verenigingsondersteuner cultuur en een cultuurcoach.	✓	✓	✓	✓
4.1.4 We onderzoeken samen met St. Cecilia de mogelijkheden voor een nieuwe accommodatie.	✓	✓	✓	✓

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026 Primair	Mutaties t/m VJN	Begroting 2026 na VJN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	-28.706	-29.076	-1.386	-30.462	-28.799	-28.689	-28.548
Baten	15.147	14.433	60	14.493	14.844	14.844	14.844
Totaal programma	-13.559	-14.643	-1.326	-15.968	-13.955	-13.845	-13.704

Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de mutaties groter dan € 50.000 die in deze Voorjaarsnota zijn verwerkt toegelicht.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	Invest.
1. Mutaties tot Voorjaarsnota					
<i>Besluitvorming tot Voorjaarsnota:</i>					
1.1 Grondexploitatie Hulsbeek fase 2	-1.197	-	-	-	-
Totaal mutaties tot Voorjaarsnota	-1.197	-	-	-	-
2. Mutaties Voorjaarsnota					
2.1 Participatiecoaching 2026					-
- kosten participatiecoaching	-60	-	-	-	-
- bijdrage MGR (Werkbedrijf) voor participatiecoaching	60	-	-	-	-
Diverse overige mutaties:					
- Alleenverdienersproblematiek	-44	-	-	-	-
- Ondersteuning praalwagenbouwers carnaval	-20	-25	-	-	-
- Recht van opstal Waco-glider	-1	-1	-1	-1	-
Administratieve overboeking	-64	-	-	-	-
Afrondingsverschillen	-	-	-	-	-
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-129	-26	-1	-1	-
Totaal mutaties programma 3	-1.326	-26	-1	-1	-

2.1 Participatiecoaching 2026

In de Dienstverleningsovereenkomst WerkBedrijf regio Rijk van Nijmegen 2026-2027 hebben we met het WerkBedrijf afspraken gemaakt over de inzet van lokale dienstverlening door WerkBedrijf bij de gemeente. In 2026 zijn deze afspraken deels herzien en zorgen we zelf voor het aanstellen (inhuren) van een participatiecoach. Hiervoor ontvangen we € 60.000 van het Werkbedrijf. Dit ramen we aan de uitgavenkant voor kosten participatiecoaching.

Verbonden partijen

	Euregio (Rhein-Waal)
	Grenzland Draisine GMBH
	Instituut Bijzonder Onderzoek
	Leisurelands
	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
	Stichting Rijk van Nijmegen@
	Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

Inleiding

Overkoepelende visies en ambities

In 2026 gaan we door met het verder versterken van de betrouwbaarheid en transparantie van onze gemeentelijke organisatie. Waar dat kan samen met onze inwoners en partners. Onze gemeente wil toegankelijk zijn en een veilige plek bieden om te wonen, te ondernemen en te recreëren.

Als mensen denken aan de toekomstige relatie met de overheid, zien ze het liefst een overheid die eerlijk is, begripvol richting burgers communiceert en handelt met een menselijke maat. Begrijpelijkheid en dienstverlening via één loket zijn belangrijke verbeterpunten (Uit: Nationale Ombudsman 'Relatie tussen burger en overheid 2030').

Met dit programma zetten wij stevig in op een slagvaardig bestuur, een dienstverlening die de inwoner centraal stelt en een veilige leefomgeving voor iedereen. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige gemeente die klaar is voor de uitdagingen van morgen.

Regulier werk

Alle medewerkers van de gemeente dragen bij aan de ambitie om betrouwbaar, toegankelijk en veilig te zijn. Wat betekent dit precies, nu en in de komende jaren? We gaan verder met dit te concretiseren en versterken onze dienstverlening. Belangrijke aandachtspunten zijn daarbij benaderbaar en betrouwbaar zijn, helder communiceren en onze afspraken nakomen.

We streven naar één loket voor inwoners en het verder digitaliseren van onze dienstverlening – hiermee sluiten we aan op landelijke standaarden zoals die zijn gesteld in de nieuwe Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv). We zorgen daarnaast voor goede bereikbaarheid en waar gewenst persoonlijk contact met inwoners.

Hebben inwoners hulp nodig bij het doen van aanvragen? Dan bieden we die hulp. We bieden digitale zelfservice waar dat kan en zijn persoonlijk waar het nodig is. Ook onze samenwerkingspartners vergeten we niet: we maken goede afspraken om hen te kunnen aanspreken op hun dienstverlening.

Samenwerken

We doen dit niet alleen. We werken samen met inwoners, maatschappelijke partners (zoals de VRGZ en Munitax) en bedrijven. En ook met de gemeenten om ons heen, met name in het Rijk van Nijmegen, Regio Rivierenland en de Groene Metropoolregio.

Ontwikkelingen en trends

Onze gemeente staat midden in een dynamische samenleving. Demografische, economische, politieke en technologische ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. Deze trends beïnvloeden de manier waarop wij besturen, diensten verlenen en veiligheid borgen. In de komende begrotingsperiode richten wij ons op een wendbare, weerbare en toekomstgerichte organisatie die inspeelt op de volgende ontwikkelingen:

Bestuur (financiën)

Zoals vastgelegd in de Kadernota 2026 kunnen we de onroerende zaakbelasting (OZB) stapsgewijs verhogen naar het gemiddelde niveau van de referentiegemeenten (maximaal 45%). Dit geeft extra jaarlijkse inkomsten van € 720.000 (10%) en kan oplopen tot maximaal € 3.240.000 (45%).

Dit doen we alleen als het nodig is voor het financiële meerjarenperspectief. We zetten deze stijging dan in om de begroting sluitend te maken.

We verhogen de toeristenbelasting vanaf 2027, ondanks dat het niet nodig is om de begroting sluitend te krijgen. We vinden het belangrijk dat ook onze toeristen bijdragen aan onze lokale voorzieningen en onderhoudsniveau. Daarnaast brengen we hiermee het tarief in lijn met de omliggende gemeenten. Het percentage waarmee we de toeristenbelasting willen laten stijgen bedraagt 53%. Dit betekent voor 2027 dat de tarieven per overnachting stijgen naar € 2,50 (2026: € 1,63) voor het normale tarief en naar € 1,58 (2026: € 1,03) voor tarief kamperen. Hiermee halen we € 411.000 extra toeristenbelasting op.

Dienstverlening

Het gemeentehuis in Groesbeek is de centrale huisvesting voor onze organisatie. Het dagelijkse onderhoud is op orde. Maar het gebouw voldoet op meerdere onderdelen niet meer aan de eisen van deze tijd. De inrichting sluit onvoldoende aan bij de wensen en behoeften van inwoners, medewerkers, bestuur en raad. Met het project huisvesting geven we invulling aan een structurele aanpassing van de inrichting van het gemeentehuis. Een aanpassing waarmee we de inrichting weer in overeenstemming brengen met de huidige eisen van dienstverlening, duurzaamheid en goed werkgeverschap. De nadruk ligt op de vernieuwing van het publieksgebied (de hal), de raadszaal en het kantoorgedeelte. Zo verbeteren we de ontvangst en service voor inwoners. We versterken de vergaderfaciliteiten voor de raad. En creëren een passende, flexibele werkomgeving voor onze medewerkers.

Sterker en diverser inwonerbestand

Het inwoneraantal groeit licht en de samenstelling verandert. Inwoners zijn mondiger, digitaal vaardiger én verwachten maatwerk. Daarom sluiten wij onze dienstverlening nog nauwer aan op individuele wensen. We brengen hiervoor de klantreis van de inwoners steeds beter in beeld. Zo kunnen we onze processen en communicatie hierop afstemmen.

Regionale samenwerking onder druk van schaarste

De arbeidsmarkt is krap en de uitvoeringslast groeit. Voor een product als reisdocumenten zien we de komende vier jaar een piek van zo'n 60%. We zetten een personeels- en expertisepool in de regio op. Zo spreiden we de werkdruk, beperken we kwetsbaarheid en benutten we gezamenlijke capaciteit optimaal.

Toenemende complexiteit

Inwoners vragen om snelle en betrouwbare burgerzaken. Daarnaast wordt het complexer, door nieuwe wetten, zoals in 2024 de dubbele achternamen. En door strengere regels rond het voorkomen van identiteitsfraude.

Politieke dynamiek en vertrouwen in de overheid

Met meerdere verkiezingen op komst en een onvoorspelbaar politiek landschap is transparantie belangrijker dan ooit. We investeren in bewustwording bij medewerkers over hun publieke rol, de Wet open overheid en zaakgericht werken. Zo zien inwoners dat wij betrouwbaar, toegankelijk en zorgvuldig omgaan met informatie. Tegelijk blijven we alert op piekbelasting bij grootschalige vluchtelingeninstroom en de registratie in de BRP.

Technologische versnelling

Digitalisering en kunstmatige intelligentie bieden kansen voor efficiëntere processen, maar maken het resterende werk specialistischer. We investeren in opleiding, moderne ICT-infrastructuur en ethisch verantwoorde inzet van AI (artificiële intelligentie). We stimuleren inwoners hun zaken zelf af te handelen, zonder daarbij de menselijke maat te verliezen. Zo houden we professionele capaciteit vrij voor complexe vragen.

Veiligheid

We willen werken vanuit vertrouwen, maar tegelijkertijd ook fraude aanpakken. We voeren het regionaal beleidsplan 2024-2027 Veiligheidsregio Gelderland Zuid (VRGZ) uit. Dat

betekent, dat we inzetten op goede crisisbeheersing. We werken lokaal en regionaal samen op het gebied van ondermijning.

Ontwikkelingen Voorjaarsnota ten opzichte van Begroting

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen, behalve de oorlog in het Midden-Oosten. Daarvan zijn de effecten, behalve prijsstijgingen, nog onzeker.

Ambities, doelen & resultaten

(Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en hoe staan we ervoor?)

Ambitie 1 De gemeente Berg en Dal is een betrouwbare, toegankelijke en veilige gemeente.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
1.1 Verhogen van de betrouwbaarheid van de dienstverlening van de gemeente.				
1.1.1 Alle medewerkers van onze gemeente werken volgens de nieuw vastgestelde visie op dienstverlening.	✓	✓	✓	✓

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
1.2 We hebben (integraal) inzicht in de tevredenheid van inwoners over onze dienstverlening.				
1.2.1 We kennen de behoeften van inwoners over onze dienstverlening. We sluiten met onze dienstverlening aan bij de behoeften van onze inwoners.	✓	✓	✓	✓

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
1.3 We streven naar een hoog niveau van onze dienstverlening. Daarnaast willen we goed toegankelijke dienstverlening voor alle inwoners en ondernemers.				
1.3.1 We maken onze digitale diensten inzichtelijk en kijken of we verder kunnen digitaliseren.	✓	✓	✓	✓

Ambitie 2 De gemeente Berg en Dal is een prettige en veilige omgeving om te wonen, te werken en te recreëren.

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
2.1 Een veilige gemeente waar wet- en regelgeving wordt nageleefd en waar we ondermijnende activiteiten bestrijden.				
2.1.1 We versterken de regionale samenwerking op het gebied van ondermijning.	✓	✓	✓	✓

Resultaten	Inhoud	Financiën	Planning	Risico
2.2 We zijn voorbereid op een eventuele crisis.				
2.2.1 We versterken de samenwerking met de Veiligheidsregio en andere ketenpartners in onze regio en creëren daarmee een sterk netwerk op het gebied van veiligheid en crisisbeheersing.	✓	✓	✓	✓
2.2.2 We werken aan een weerbare organisatie en passen continuïteitsplannen aan op de actualiteit.	✓	✓	✓	✓
2.2.3 We zijn voorbereid op een ramp of crisissituatie.	✓	✓	✓	✓

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026 Primair	Mutaties t/m VJN	Begroting 2026 na VJN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	-34.301	-24.234	-858	-25.092	-24.574	-24.834	-24.919
Baten	102.717	93.871	3.454	97.325	92.675	91.079	91.632
Totaal programma	68.417	69.637	2.595	72.232	68.101	66.244	66.714

Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de mutaties groter dan € 50.000 die in deze Voorjaarsnota zijn verwerkt toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	Invest.
--------------	------	------	------	------	---------

1. Mutaties tot Voorjaarsnota

Besluitvorming tot Voorjaarsnota:

1.1 Overloopwijziging	105	-	-	-	-
1.2 Bijdrage algemene reserve voor Grondexploitatie Hulsbeek fase 2	1.197	-	-	-	-

Totaal mutaties tot Voorjaarsnota	1.302	-	-	-	-
--	--------------	----------	----------	----------	----------

2. Mutaties Voorjaarsnota

2.1 Algemene uitkering	964	61	61	61	-
2.2 Dividenduitkering BNG	-117	-117	-117	-117	-
Diverse overige mutaties:					
- Onkosten dierenbescherming/opvang	-10	-10	-10	-10	-
- Bijdrage reserve Natuur en Landschap	30	-	-	-	-
- Werkgroep Jeugd en Politiek	-5	-5	-5	-5	-
- Extra kosten verkiezingsjaar	-15	-	-	-	-
- Integriteitsonderzoek wethouders	-8	-	-	-	-

Administratieve overboeking	453	-	-	-	-
Afrondingsverschillen	1	-	-	-	-
Totaal mutaties Voorjaarsnota	1.293	-71	-71	-71	-
Totaal mutaties programma 4	2.595	-71	-71	-71	-

2.1 Algemene uitkering

We ontvangen een hogere algemene uitkering op grond van de decembercirculaire 2025 van € 964.000. Van dit totaalbedrag ramen we € 850.000 bij aan de uitgavenkant. Het betreft de uitgaven voor CDOKE (Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid).

2.2 Dividenduitkering BNG

Op basis van de ontvangen dividenduitkering van de BNG over 2025 stellen we de raming bij met € 117.000 nadelig.

Overhead

Hieronder vindt u het actuele overzicht van overhead in cijfers.

Bedragen x € 1.000

Overhead	Rekening 2025	Begroting 2026 Primair	Begroting 2026 na VJN
1. Loonkosten overhead	-7.979	-7.795	-7.874
2. ICT-kosten	-3.157	-3.310	-3.313
3. Huisvestingskosten	-604	-672	-673
4. Uitbestedingskosten bedrijfsvoering	-2.067	-2.243	-1.633
Totaal	-13.807	-14.020	-13.493
Toerekening aan projecten/grondexploitatie	444	622	622
Overhead ten laste van exploitatie	-13.363	-13.398	-12.871

Verbonden partijen

	Bank Nederlandse gemeenten
	Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
	Munitax Gemeentelijk belastingkantoor
	Veiligheidsregio Gelderland Zuid

Financiële begroting

Inleiding

In dit deel van de financiële begroting vindt u naast een overzicht van de baten en lasten per programma ook een overzicht van de incidentele baten en lasten met een toelichting daarop en het financieel meerjarenperspectief (FMP).

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de baten en lasten per programma. Dit levert een raming op van het saldo van de rekening van baten en lasten. Vervolgens is een aantal toevoegingen en onttrekkingen uit de reserves geraamd. Dit resulteert in het resultaat van de rekening van baten en lasten.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting	Mutaties	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2026	t/m	2026	2027	2028	2029
	Primair	VJN	na VJN			
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Mens en Samenleving	-38.601	-1.221	-39.822	-39.690	-39.700	-39.553
Leefomgeving, Duurzaamheid en Mobiliteit	-15.966	-1.205	-17.171	-14.395	-15.217	-16.245
Economie, Werk en Inkomen	-14.643	-1.326	-15.968	-13.955	-13.845	-13.704
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	81.945	-558	81.387	80.515	78.838	79.226
- Overhead	-13.398	547	-12.851	-13.476	-13.556	-13.496
Saldo rekening baten en lasten	-663	-3.763	-4.426	-1.001	-3.480	-3.773
Toevoeging aan reserves	-398	0	-398	-374	-433	-353
Onttrekking aan reserves	1.489	2.606	4.095	1.437	1.396	1.337
Resultaat rekening baten en lasten	427	-1.156	-729	61	-2.517	-2.788

Incidentele baten en lasten

Een goed beeld van de financiële positie van de gemeente vereist ook inzicht in de incidentele baten en lasten die in de begroting zijn verwerkt. Hieronder vindt u een overzicht van de totale incidentele baten en lasten per programma.

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Programma Mens en Samenleving				
Incidentele baten	4.665	41	-	-
Incidentele lasten	-4.551	-237	-140	-35
Totaal programma Mens en Samenleving	114	-195	-140	-35
Programma Leefbaarheid, Duurzaamheid en Mobiliteit				
Incidentele baten	-	-	-	-
Incidentele lasten	-2.887	-	-	-
Totaal programma Leefomgeving, Duurzaamheid en Mobiliteit	-2.887	-	-	-
Programma Economie, Werk & Inkomen				
Incidentele baten	60	-	-	-
Incidentele lasten	-1.313	-61	-36	-
Totaal programma Economie, Werk en Inkomen	-1.253	-61	-36	-
Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid				
Incidentele baten	2.829	-	-	-
Incidentele lasten	-1.274	-	-	-
Totaal programma Ons geld	1.555	-	-	-
Totaal exploitatie	-2.470	-256	-176	-35
Reserves				
Incidentele baten	2.848	66	36	-
Incidentele lasten	-15	-	-	-
Totaal reserves	2.833	66	36	-
Totaal	362	-190	-140	-35
<i>waarvan baten</i>	<i>10.402</i>	<i>107</i>	<i>36</i>	<i>-</i>
<i>waarvan lasten</i>	<i>-10.040</i>	<i>-298</i>	<i>-176</i>	<i>-35</i>
Begroot resultaat 2026	-729	61	-2.517	-2.788
Saldo incidentele baten en lasten	362	-190	-140	-35
Structureel resultaat 2026	-1.091	251	-2.377	-2.753

Financieel MeerjarenPerspectief

Het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP) ziet er voor de komende jaren als volgt uit:

	Bedragen x € 1.000			
	2026	2027	2028	2029
FMP in primaire begroting 2026	427	300	-2.304	-2.682
<i>waarvan incidenteel</i>	-70	-60	-35	-35
<i>structureel</i>	497	360	-2.269	-2.647
FMP na vaststelling primaire begroting	427	300	-2.304	-2.682
Totaal besluitvorming	-35	-169	-168	-62
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-1.121	-70	-45	-44
FMP na Voorjaarsnota 2026	-729	61	-2.517	-2.788
<i>waarvan incidenteel</i>	362	-190	-140	-35
<i>structureel</i>	-1.091	251	-2.377	-2.753

Bijlagen

Raadsvoorstel

Raadsvoorstel

Onderwerp:	Voorjaarsnota 2026
Datum B&W-vergadering	9 juni 2026
Datum raadsvergadering	9 juli 2026
Datum carrousel:	n.v.t.
Portefeuillehouder:	Ria Barber
Ambtenaar:	M. Jansen
E-mailadres:	M.Jansen@bergendal.nl
Zaaknummer:	5316391
Documentnummer:	5345786

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. De Voorjaarsnota 2026 vast te stellen.
2. Een voorbereidingskrediet van € 45.000 beschikbaar te stellen voor reconstructie Burgemeester Reijmersstraat/Karel Doormanstraat in Millingen aan de Rijn.
3. Een aanvullend krediet van € 56.500 beschikbaar te stellen voor de vervanging van de weg en het riool in de Populierenstraat in Breedeweg.
4. De begroting 2026 overeenkomstig te wijzigen met € 1.156.000 nadelig.
5. Het tekort van 2026, als dit zich daadwerkelijke voordoet bij de jaarrekening, te dekken uit de reserve rekeningresultaten.

Inleiding

In de programmabegroting 2026 zijn de ambities, doelen en resultaten beschreven. De Voorjaarsnota is de eerste tussentijdse rapportage over het begrotingsjaar 2026. In de Voorjaarsnota rapporteren we over financiële afwijkingen en de inhoudelijke voortgang. Hoe ver zijn we met het behalen van de afgesproken resultaten en komen we hiermee dichterbij onze doelen (en ambities).

Beoogd effect

Volgens de Financiële Verordening informeren wij de gemeenteraad tussentijds over de realisatie van de begroting van de gemeente over het lopende boekjaar 2026. De eerste rapportage over 2026 is de Voorjaarsnota.

Argumenten

1.1 Mutaties ten opzichte van de primaire begroting 2026

In de Voorjaarsnota 2026 zijn per programma de mutaties aangegeven en de mutaties groter dan € 50.000 zijn toegelicht. De grootste verschillen zijn:

-	Algemene uitkering	+ 114
-	Noodopvang vluchtelingen Oekraïne	+ 500
-	Gladheidsbestrijding	- 182

-	Dividenduitkering BNG	- 117
-	Sociaal domein	- 971
-	Subsidie dorpshuizen	- 163
-	Overige mutaties	- 302
-	Eerder verwerkte besluitvorming	- 35
	Totaal	- 1.156

Noodopvang vluchtelingen Oekraïne

We hebben we een eerste inschatting gemaakt over het benodigde kostenbudget voor de noodopvang vluchtelingen Oekraïne. De verwachting is dat we dit niet volledig inzetten en daarom houden we op dit moment rekening met een voordeel van € 500.000.

Sociaal Domein

We zien een sterke stijging van de kosten van jeugdzorg. Dit is niet alleen bij onze gemeente zichtbaar, maar betreft een landelijke trend. De stijging hangt samen met meer complexe hulpvragen als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen, waarop gemeenten beperkt invloed hebben. Daarnaast spelen andere factoren een rol, zoals loonkostenstijgingen in de zorg en het aanhoudende woningtekort.

Op basis van de inzichten uit de jaarrekening 2025 en de eerste prognose van 2026 moeten we de raming verhogen.

2.1 Voorbereidingskrediet reconstructie Burgemeester Reijmersstraat/Karel Doormanstraat

Deze investering staat op het Meerjaren InvesteringsPlan (MIP) 2027-2030. We willen de voorbereiding naar voren halen. Daarom ramen we nu alvast het voorbereidingskrediet van € 45.000. De kapitaallasten zijn € 1.485 per jaar.

3.1 Aanvullend krediet Populierenstraat Breedeweg

Voor de vervanging van de weg en het riool in de Populierenstraat Breedeweg is een totaal krediet van € 301.500 beschikbaar. Door een tegenvallende aanbesteding en onvoorziene kosten voor archeologie en het Opsporen van Ontploffbare Oorlogsresten (OOO) is een extra krediet nodig van € 56.500. Dit leidt tot een extra kapitaallast van € 1.804 per jaar.

Kanttkening

1.1 We rapporteren naar de toestand van medio april

De informatie in de Voorjaarsnota is gebaseerd op de informatie die medio april bij ons bekend was. Nieuwe mutaties en ontwikkelingen nemen we mee in de Najaarsnota. Tussentijds informeren wij u over onder andere de meicirculaire en andere ontwikkelingen van enige omvang.

Financiële onderbouwing

Op 6 november 2025 heeft de gemeenteraad de Programmabegroting 2026 vastgesteld. Het begrotingssaldo van de primaire begroting was € 427.000 positief.

Volgens genomen besluiten en de ontwikkelingen en afwijkingen die in deze Voorjaarsnota zijn vermeld stellen we het begrotingssaldo nu met € 1.156.000 nadelig bij.

Het begrotingssaldo komt daarmee op € 729.000 nadelig.

Als we, bij het opstellen van de jaarrekening 2026, werkelijk een negatief rekeningresultaat hebben, dan brengen we dit ten laste van de reserve jaarrekeningresultaten. Dit doen we via de resultaatbestemming, die onderdeel uitmaakt van de vaststelling van de jaarrekening.

Communicatie

De webversie van de Voorjaarsnota 2026 is te lezen via <https://programmavan.bergendal.nl/>

Aanpak/uitvoering

Na vaststelling sturen wij de Voorjaarsnota 2026 naar de provincie, zodat zij als toezichthouder op de hoogte is van de (financiële) ontwikkeling van onze gemeente.

Burgemeester en wethouders,

De secretaris

Drs. H.J.G. Salemink-van der Burg

De burgemeester

mr. M. Slinkman

Bijlagen digitaal ter inzage

1. Voorjaarsnota 2026

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Berg en Dal,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 9 juni 2026.

overwegende dat:

- in de Voorjaarsnota de nu te verwachten mutaties in de begroting 2026 naar de stand van medio april 2026 zijn verwerkt

besluit :

1. De Voorjaarsnota 2026 vast te stellen.
2. Een voorbereidingskrediet van € 45.000 beschikbaar te stellen voor reconstructie Burgemeester Reijmersstraat/Karel Doormanstraat in Millingen aan de Rijn.
3. Een aanvullend krediet van € 56.500 beschikbaar te stellen voor de vervanging van de weg en het riool in de Populierenstraat in Breedeweg.
4. De begroting 2026 overeenkomstig te wijzigen met € 1.156.000 nadelig.
5. Het tekort van 2026, als dit zich daadwerkelijke voordoet bij de jaarrekening, te dekken uit de reserve rekeningresultaten.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Berg en Dal op 9 juli 2026,

De raadsgriffier,

E.W.A.T. Pastoors

De voorzitter,

mr. M. Slinkman

Beleidskaders

Hieronder zijn per programma de geldende beleidsregels opgenomen.

Programma 1 Mens en Samenleving

Gemeentelijke kaders

Sociaal maatschappelijke toekomstvisie
Algemene subsidieverordening Berg en Dal
Nota vrijwilligerswerk 2022-2026
Nota Participatie Samen maken we Berg en Dal!
Mantelzorg in de gemeente Berg en Dal Nota mantelzorg 2022-2026
Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2023-2026
Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Berg en Dal 2023
Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Berg en Dal 2018
Beleidsregels Beschermd Wonen en Opvang Groesbeek 2015
Beleidsregel handhaving Wet kinderopvang Berg en Dal 2021
Verordening leerlingenvervoer Berg en Dal 2022
Regionaal Beleidsplan Samen Dichtbij 2018-2020 (is verlengd in 2022)
Verordening Tegemoetkoming Kinderopvang sociaal-medische indicatie (SMI) Groesbeek 2015
Regionale beleidsnota wet Inburgering 2021
Regioplan Beschermd Wonen
Koersdocument Sociaal Domein en Lokale Toegang
Visie op inclusief onderwijs en kinderopvang
Regioprogramma Jeugd
Regioaanpak Jongeren naar School of Werk 2020 - 2024

Programma 2 Leefomgeving, Duurzaamheid en Mobiliteit

Bovengemeentelijke kaders

Wet Natuurbescherming
Aanbestedingswet
Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming
Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten
Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen
Kaderrichtlijn water
Nationaal bestuursakkoord water
Waterwet
Wet milieubeheer
Gelders Energieakkoord (www.geldersenergieakkoord.nl)
Wegenverkeerswet
Wegenwet
Erfgoedwet
Omgevingswet

Gemeentelijke kaders

Sociaal maatschappelijke toekomstvisie
Nota accommodatiebeleid “ontmoeten en verbinden met accommodaties”
Nota subsidiebeleid
Visiedoc notitie Kernenbeleid
Beheerplan gemeentelijke gebouwen
Beheerverordening begraafplaatsen
Bomenkaart
Landschapsontwikkelingsplan
Vervangingsplan speelvoorzieningen
Water en Rioleringsprogramma (WRP) 2026-2030
Samenwerkingsovereenkomst Werkeenheid regio Nijmegen
Verkeerscirculatieplan
Verkeersbeleidsplan
Mobiliteitsvisie Berg en Dal 2016-2026
Mobiliteitsplan 2030 Euregio
Wegenbeheersplan
Wegenbeleidsplan
Verlichtingsbeheerplan
Verordening geurhinder en veehouderij 2017
Bodemnota en bodemkwaliteitskaart
Woonvisie
Energievisie gemeente Berg en Dal 2017-2020
Ruimtelijke visie duurzame energieopwekking 2019
Subsidieverordening Erfgoedprojecten in de kernen gemeente Berg en Dal 2017
Woonvisie Berg en Dal
Transitievisie warmte

Programma 3 Economie, Werk & Inkomen

Bovengemeentelijke kaders

Wet gemeenschappelijke regelingen

Gemeentelijke kaders

Re-integratieverordening Participatiewet Rijk van Nijmegen
Nadere regels en beleidsregels Re-integratieverordening Participatiewet Rijk van Nijmegen
Inkoopbeleid MGR 2017
Visie document Millingen aan de Rijn, Ubbergen en Groesbeek
Structuurvisie Berg en Dal
Economische Visie
Kadernota Toerisme Van trots naar topbestemming
Integraal toezicht en handhavingsbeleid
Notitie grondexploitatie van de commissie BBV

Strategische agenda 2020 Euregio
Actieplan wonen Berg en Dal 2020
Verordening Tegenprestatie naar Vermogen gemeente Berg en Dal 2016
Afstemmingsverordening (maatregelenverordening) Participatiewet, loaw en loaz gemeente Groesbeek 2015
Beleidsregels Bijzondere Bijstand 2026 Berg en Dal
Beleidskader Arbeidsmarkt en re-integratie 2024-2027 Regio Rijk van Nijmegen
Beleidsplan Minima & Schuldhulpverlening 2021-2025
Verordening Doe Mee! Regeling gemeente Berg en Dal 2023
Afstemmingsverordening (Maatregelenverordening) Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Groesbeek 2015
Subsidieverordening Toerisme

Programma 4 Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

Bovengemeentelijke kaders

Gemeentewet
Algemene wet bestuursrecht
Wet veiligheidsregio's
Politiewet
BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten)
Notitie overhead van de commissie BBV
Actuele notities van de commissie BBV
Financiële verhoudingswet

Gemeentelijke kaders

Verordening Financieel beleid, beheer en organisatie (artikel 212 Gemeentewet) Berg en Dal 2023
Verordening controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie (artikel 213 Gemeentewet) Berg en Dal 2023
Verordening onderzoeken doelmatig- en doeltreffendheid bestuur (artikel 213a Gemeentewet) Berg en Dal 2023
Nota reserves en voorzieningen 2023
Belastingenverordeningen gemeente Berg en Dal
Budgethoudersregeling Berg en Dal 2021
Inkoopvoorwaarden- en beleid
Financieringsstatuut gemeente Berg en Dal 2021
Missie en visie organisatie
Algemene plaatselijke verordening
Wegsleepverordening
Inspraakverordening
Verordening winkeltijden
Marktverordening
Verordening bezwaren
Verordening behandeling klachten
Organisatiebesluit
Bevoegdhedenbesluit
Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio VRGZ 2024-2027

Regionaal risicoprofiel Veiligheidsregio VRGZ

Regionaal crisisplan Veiligheidsregio VRGZ

Strategische agenda Districtelijk Veiligheidsoverleg Gelderland-Zuid 2023-2026

Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2023-2026